

6. ZK. ALDIZKARIA 2009

REVISTA

Kontsumo

ALDIZKARIA

Gaia honako hau da...

Gastu arduratsua

Gastu arduratsua

Herritar gehienak ustekabeen harripatu dituen mundu osoko krisialdiak ilundu egin du gure kontsumoko eta ongizateko urrezko garaia. Orain, inoiz baino gehiago, gastuaren aurreikuspen eta kontrol egokia egitea beharrezkoa da, izan ere, krisialdiarekin edo gabe, bizitzak aurrera baitirau.

Zarate familia Jose Luisek (aita), Evak (ama), Anek (alaba zaharrena) eta Xabi eta Iker bikiek osatzen dute.

Larunbat arratsaldea da eta familia osoak hiriaren kanpoaldeko merkataritzagunera joatea erabaki du asteko erosketa egitera.

Supermerkatuan, bikiek nahi duten guztia hartu eta erosketarako organ sartu dute, eta hori horrela, Evak gainezka egin du, ez baitzaio normala iruditzen bikiek "dena nahi izatea".

Kutxatik pasatu eta ordaintzerakoan, Evak eta Jose Luisek hurrengo erosketa egiterakoan erosketa-zerrenda eraman eta behar-beharrezkoa dena bakarrik erosiko dutela erabaki dute, eta horrela, behar ez diren artikulua erosteak dakarren gehiegizko gastua zenbaterainokoa den ikusaraziko diete bikiei.

Erosketak furgonetan gorde ondoren, merkataritzagunean paseotxo bat ematea erabaki dute. Bat-batean, Xabi eta

Iker elektronikak baten aurrean gelditu dira eta aita eta ama konbentzitu nahi dituzte erakusleihoan dagoen kontsola, eskaintzan dagoena gainera, zein ona eta zein entretenigarria izan daitekeen esanez. Dendaren barruan tenis-jokoan partida bat joka daitekeen kontsola bat ikusi dute eta semeen gogo biziak eraginda, azkenean, kontsolak eskaintzen dituen prestazioak ikustera sartzea erabaki dute.

Tarte batez jolasean ibili ostean, Evak eta Jose Luisek kontsola erostea familia-jarduerak egiteko aukera ona izan daitekeela uste dute eta, azkenean, erostea erabaki dute. Minutu bat bera ere galdu gabe, etxerako bidea hartu dute beren erosketarekin gozatzeko.

Gastu arduratsua

Erosketa arduratsua egiteko orduan, kontuan hartu beharreko zenbait irizpide dago:

- Behar-beharrezkoak diren produktuekin erosketa-zerrenda egin, erosketa oldarkorrik ez egiteko.
- Erosketak egiteko dugun aurrekontua jakin, aurrekontu horretara mugatuta beharrezkoak ez diren erosketak ez egiteko.
- Aurrekontuaren barruan, gastu finkoak, aldizkako gastuak eta ustekabeko gastuak zeintzuk diren planifikatu, horrek epe ertain eta luzera ekonomia kontrolatzen lagunduko baitu.
- Aurrekontuak errealista izan behar du eta ez da bihurtu behar asmo-adierazpen edo gastu finkoen zerrenda soil, askotan gertatzen den moduan. Pertsonalizatua ere izan behar du eta egoerari, diru-sarrerei eta zerrenda egiten duenaren gastu-ohiturei egokitu behar zaio.

Etxera iritsi eta Zarate familiak postontzia gainezka dagoela ikusi du: fakturak, publizitatea... Postontzia hustu eta igogailuan igo dira. Evak gas-konpainiaren gutuna ireki du eta zer-nolako ustekabekoa hartu duen, beste behin ere, gastua gehiegizkoa dela ikusi duenean! Ia konturatu gabe, bere familiaren gasaren erabilera hasi zaio burutik pasatzen...

Gehien gastatzen duena, zalantzarik gabe, Ane da, bere 30 minutuko dutxeekin, baina Jose Luisek ere ez du asko laguntzen berogailua goiz-goizetik pizten hasita. Bikiak ez dira atzean geratzen: egunero, ontziak garbitzea nori dagokion zozkatu ondoren, inori ez zaio burutik pasatzen uraren temperatura erregulatzea erabilera iraunkorra izateko.

Evak esku hartzea erabaki du eta familia konbentzitu du denen artean neurri batzuk hartuz energia-kontsumoko gastu handi horiek guztiak murrizteko.

Fakturen gastua kontrolatzeko honako hauek izan behar ditugu kontuan:

- Berogailuaren eta ur beroaren sistema etxe bateko energia-gastuaren % 30 izan daiteke.

Gastu arduratsua

- Instalazio zentral kolektiboko sistemak banakako sistemak baino eraginkorragoak dira energetikoki, energia gutxiago kontsumitzen baitute.
- Sistemarik eraginkorrena ur-galdara eta ur-erradiadoreen bidezko berogailu-sistema da.
- Oro har, etxe bateko erosotasunaren temperatura 19° eta 21° bitartekoa da.
- Dutzak bainuak baino ur gutxiago kontsumitzen du eta are gutxiago kontsumo txikiko dutxa-buruak erabiltzen badira.
- Ur azpian ematen den denbora kontrolatu behar da, kanila itxiz xaboa emateko.
- Ahal den guztietan, argi naturala erabili. Ekologikoa eta doakoa da.
- Gela batetik ateratzen garen bakoi-tzean argiak itzali behar dira.
- Kontsumo baxuko aparatu elektriko eta etxetresna elektrikoen alde egin behar da: A kalifikaziokoak aukeratu, elektrizitate gutxiago gastatzen dute eta, beraz, dirutxo bat aurrezteko aukera ematen dute.

Evak ireki dituen gutunen artean, gas, elektrizitate- eta ur-fakturez gain, dauzkaten bi maileguen ordainketa-epeen abisuak daude, etxea ordaintzeko kontratatu duten hipotekarena eta autoa erosteko kontratatu duten mailegu pertsonalarena.

Jose Luisek esan du telebistan ikusi duela hilero diru gutxiago ordaintzeko maileguak bateratzen dituzten erakundeak daudela. Aldez aurretik Evari ez zaio ideia txarra iruditu, baina pauso hori eman aurretik informazio gehiago bildu behar dutela uste du. Bere izeba Begoñak, duela urtebete, kredituak bateratzea eskatu zuela gogoratu da eta hari kontsultatzea erabaki dute.

Begoñak esan die ez zaiola errentagarria gertatu epe luzerako produktua delako eta diru gehiago ordaindu duelako, eragiketaren kostuak kontuan izan gabe. Eskaintza arretaz aztertuta, Jose Luisek eta Evak zerbitzu hori ez kontratatzea erabaki dute.

Gastu arduratsua

Maileguak kontratatzerakoan, berriz, honako hauek izan behar dira kontuan:

- Kontsumorako maileguak interes handiko produktuak dira. Eskuratu baino lehen, gastu finkoak zenbat handitzen diren aztertu behar da.
- Finantza-erakundeek ezartzen dituzten baldintzak berrius daitezke: ordainketen geroratzeak, baliogabetzeak...
- Finantza-zerbitzuak erosteko, garrantzitsua da UTB (Maileguen Urteko Tasa Baliokidea) kontuan izatea.
- Kredituak bateratzea zenbait kreditu hipoteka-kreditu batean biltzea da, zorren ordainketa geroratzuz.
- Bateratze hori finantza-erakundeek eta zorra kudeatzen duten agentzia bitartekariak eskaintzen dute. Agentzia bitartekariak ez daude Espainiako Bankuaren kontrolpean, ezta finantza-erakundeen araudiaren kontrolpean ere eta, beraz, ez dute bezeroak hobeto babesteko banku-merkatuek dituzten babes-neurririk.

Zorrak bateratzea kontratatu baino lehen, honako hauek izan behar dira kontuan:

- Zorrak kobratzen dituzten agentzien edo enpresen komisio handiak.

- Kreditua ordaintzen jardungo dugun epea, epe hori zenbat eta luzeagoa izan orduan eta interes gehiago ordaindu beharko direlako.

- Bateratze-eragiketaren guztizko gastuak.

Bikiek laster 12 urte beteko dituzte eta familiak erabakia du zein izango den aurtengo oparia: telefono mugikor bana. Zalantzak hasiera-hasieratik dituzte, ez baitakite zer telefono hartu ezta zer konpainia kontratatu ere. Anek, Jose Luisek eta Evak bakoitzak bere mugikorra du, denek konpainia berarekin, baina fakturen gastua nahi izango zutena baino handiagoa denez, hauxe izan daiteke konpainia desberdinen artean prezioak alderatzen hasteko unea. Bestalde, aparatuaren kontua dago. Evak eta Jose Luisek elkarrekin kontaktuan egoteko aparatu sinple bat oparitu nahi diete, baina haiek azken belaunaldikoak nahi dituzte, prestazio onenekin.

Gastu arduratsua

Mugikorra kontratatzeko konpainia desberdinetara egindako bisitak aprobetxatuz, Internet etxean jartzeko ADSLren tarifak kontsultatu dituzte. Aspalditik ari dira Internet jartzeko aukera aztertzen, Aneri eskola-lanetan laguntzeko eta Jose Luisek Argentinan duen anaia-rekin maizago hitz egiteko aukera izan dezan. Internetek anaia-rekin harremanetan egoteko aukera emango dio eta telefonoaren gastua ez da hain handia izango.

Telefono mugikorraren aparatua aukeratzeko orduan, gure beharretara gehien egokitzen dena hartu behar da, publizitatearen tentaldietan erori gabe.

Konpainia hautatzeari dagokionez, berriz, zenbait puntu izan behar dira kontuan:

- Operadore bakoitzak ematen dituen zerbitzuei eta prestazioei buruzko informazioa jaso behar da. Horretarako, liburuxkak eta operadoreen tarifak aztertuko dira, baita publizitatea ere. Erosi edo kontratatu baino lehen, beti aurrekontua eskatu behar da.
- Konpainia jakin bat aukeratu ondoren, kontratua sinatu baino lehen arretaz irakurri eta kontuan hartu klausulak eta letra txikia. Gainera, kontratuak eta ordainagiriak eskatu eta gorde egin behar dira.

- Telefono mugikorraren konpainia aldatzeari dagokionez, eramangarritasun-eskubidea badago, baina ez dugu ahaztu behar aurreko konpainiarekin sinatu genuen iraute-kontratuaren iraunaldia.

Kontuan hartu beharreko beste hainbat puntu:

- Erreklamatu ahal izateko, faktura edo tiketa beti gorde behar da.
- Telefonía erabiltzaileen eskubideak eza gutzea komeni da.

Hori guztia dela-eta, Evak eta Jose Luisek gerrikoa gehiago estutu behar dute eta aurrezteko beste neurri batzuk hartzea erabaki dute, garraioarekin hasita.

Evak egunean 30 minutuz gidatzen du hiritik hurbil dagoen poligono batera lanera joateko eta etxean bazkaltzen du arratsaldean berriro lanera joan aurretik. Jose Luisek etxetik 20 minutura lan egiten du, baina berak ere autoa erabiltzen du erosotasunagatik.

Gastu arduratsua

Evak Internet erabili du lan- edo ikasketa-puntuetara joateko autoa konpartitzen duen jendearen orrialdeak kontsultatzeko, eta berak lan egiten duen poligonoan bertan eta berak duen ordutegian lan egiten duten beste 3 lagunekin harremanetan jarri da. Orain autoa txandaka eramaten dute eta gasolinaren gastua % 75ean murriztu da.

Jose Luisek autoa aparkatu eta lanera oinez joatea erabaki du.

Garraioari dagokionez, honako hauek dira har daitezkeen aurrezteko neurrietako batzuk:

- Garraio publikoa erabili.
- Bide bera egin behar dutenekin eta ordutegietan bat datozenekin garraiobidea konpartitu.
- Beste bide batzuk erabili, hala nola oinez edo bizikletaz joatea.

Hilabete batzuk geroago eta hartutako erabakiei esker, "Zaratetarrak" lasaia go heltzen dira hilabete amaierara. Hori bai, erne daude eta familia osoak egunez eguneko gastua kontrolatzen du .

